

Spis treści

Wprowadzenie	15
Rozdział 1	
Narodowy Bank Polski jako bank centralny – Urszula Kosterna	19
Wprowadzenie	19
1.1. Tradycje polskiej bankowości centralnej	19
1.2. Narodowy Bank Polski w gospodarce centralnie planowanej	22
1.3. Dostosowania polskiej bankowości centralnej do wymogów gospodarki rynkowej i norm europejskiego sektora finansowego od 1989 r.	25
1.4. Ustrój, cele i zadania oraz organy Narodowego Banku Polskiego	27
1.5. Niezależność i odpowiedzialność Narodowego Banku Polskiego	33
1.6. Funkcje Narodowego Banku Polskiego	35
Podsumowanie	41
Rozdział 2	
Komisja Nadzoru Finansowego – Krzysztof Borowski	43
Wprowadzenie	43
2.1. Skład Komisji Nadzoru Finansowego	44
2.2. Struktura organizacyjna Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego	47
2.2.1 Pion Nadzoru Rynku Kapitałowego (PNK)	48
2.2.1.1. Departament Usług Finansowych, Licencjonowania i Nadzoru Funkcjonalnego	48
2.2.1.2. Departament Emitentów	49
2.2.1.3. Departament Nadzoru Obrotu	50

2.2.2. Pion Nadzoru Ubezpieczeniowego.	51
2.2.2.1. Departament Ubezpieczeń Nadzoru Systemowego.	51
2.2.3. Pion Nadzoru Emerytalnego (PNE).	52
2.2.3.1. Departament Emerytalnego Nadzoru Normatywnego	53
2.2.4. Pion Polityki Rozwoju Rynku Finansowego i Polityki Międzysektorowej (PPM).	54
2.2.4.1. Departament Pośredników Finansowych (DPF)	55
2.2.4.2. Departament Ochrony Klientów (DOK)	56
2.2.4.3. Departament Edukacji (DED).	57
2.2.5. Pion Organizacyjny (POR).	58
2.2.6. Gabinet Komisji (GKO)	58
2.2.7. Pion Prawno-Legislacyjny (PPL)	58
2.3. Podmioty nadzorowane przez KNF	59
2.4. Narzędzia kontroli będące w posiadaniu KNF	59
2.5. Współpraca międzynarodowa KNF.	61
2.6. Inne elementy działania KNF	62

Rozdział 3

Instytucja nadzoru ubezpieczeniowego w Polsce – Marzanna Lament 63

Wprowadzenie.	63
3.1. Cel nadzoru ubezpieczeniowego i jego etapy rozwoju w Polsce	64
3.2. Rodzaje systemów nadzorczych	65
3.3. Zasady funkcjonowania nadzoru ubezpieczeniowego w Polsce.	72
3.4. Reorganizacja nadzoru ubezpieczeniowego w Unii Europejskiej	77
Podsumowanie	79

Rozdział 4

Nadzór bankowy w Polsce na tle rozwiązań systemowych – Małgorzata Zaleska . . . 81

Wprowadzenie.	81
4.1. Geneza powstania nadzoru bankowego	82
4.2. Pojęcie, organizacja i cele działania nadzoru	83
4.3. Zakres oddziaływania nadzoru	86
4.3.1. Licencjonowanie działalności bankowej	86
4.3.2. Regulacje nadzorcze	89
4.3.3. Inspekcje i sankcje nadzorcze	92
Podsumowanie	94

Rozdział 5**Banki komercyjne na polskim rynku finansowym – Anna Szelańska 95**

Wprowadzenie 95

5.1. Podstawy prawne funkcjonowania banków komercyjnych w Polsce 95

5.2. Przedmiot działalności banków komercyjnych 98

5.3. Klienci banków komercyjnych 100

5.4. Organy banku komercyjnego i zakres ich obowiązków 102

5.5. Rozwój bankowości komercyjnej w Polsce po 1989 r. 106

Podsumowanie 118

Rozdział 6**Banki hipoteczne w Polsce – Anna Szelańska 119**

Wprowadzenie 119

6.1. Zarys historyczny bankowości hipotecznej w Polsce 120

6.2. Prawne uwarunkowania działalności banków hipotecznych 123

6.3. Instytucja powiernika w działalności banku hipotecznego 129

6.4. Działalność banków hipotecznych w Polsce po 1997 r. 130

Podsumowanie 133

Rozdział 7**Banki inwestycyjne na polskim rynku finansowym – Krzysztof Borowski 135**

Wprowadzenie 135

7.1. Operacje na rynku papierów wartościowych 137

7.1.1. Działalność brokerska (*broking*) 1377.1.2. Działalność dealerska (*dealing*) 1387.1.3. Sprzedaż bezpośrednia wąskiej, określonej grupy inwestorów
(*private placement*) 1397.1.4. Pośrednictwo w sprzedaży papierów wartościowych (*selling agent*) . . . 1407.1.5. Projektowanie i handel finansowymi instrumentami pochodnymi
(*financial derivatives*) 1407.1.6. Organizacja własnych i obcych emisji (*issue broking and dealing*) . . . 1417.1.7. Gwarantowanie emisji (*underwriting*) 1447.1.8. *Private banking* 145

7.2. Operacje na rynku pieniężnym 145

7.2.1. Transakcje na rynku papierów dłużnych przedsiębiorstw
(*commercial papers*) 145

7.2.2. Transakcje na rynku papierów skarbowych 147

7.2.3. Transakcje na rynku międzybankowym	147
7.2.4. Transakcje na rynku walutowym	147
7.2.5. Zarządzanie aktywów	148
7.2.6. Tworzenie i zarządzanie funduszami wspólnego inwestowania (<i>mutual funds</i>)	148
7.2.7. Tworzenie i zarządzanie funduszami podwyższonego ryzyka (<i>venture capital fund i private equity</i>)	152
7.3. Doradztwo finansowe (<i>corporate finance</i>)	153
7.3.1. Tworzenie serwisu informacji gospodarczej i doradztwo inwestycyjne	153
7.3.2. Sporządzanie analiz wykonalności projektów inwestycyjnych (<i>feasibility study</i>)	153
7.3.3. Opracowanie strategii i prowadzenie restrukturyzacji przedsiębiorstw	154
7.3.4. Opracowanie strategii przejmowania i łączenia (podziału) przedsiębiorstw	154
7.3.5. Organizacja i prowadzenie wspomaganego wykupu przedsiębiorstw	155
7.3.6. Projektowanie sekurytyzacji (<i>securitization</i>)	155
7.3.7. Działalność na rynku nieruchomości	155
7.4. Nowe trendy w bankowości inwestycyjnej na rynkach światowych	156
7.5. Bankowość inwestycyjna w Polsce i perspektywy rozwoju	157
Rozdział 8	
Banki spółdzielcze w Polsce – Magdalena Cendal	163
8.1. Specyfika banków spółdzielczych	163
8.2. Rozwój bankowości spółdzielczej w Polsce w latach 1989-2005	165
8.3. Regulacje szczególne dotyczące funkcjonowania banku spółdzielczego	172
8.4. Pozycja banków spółdzielczych w polskim sektorze bankowym	175
8.5. Perspektywa rozwoju bankowości spółdzielczej	178
Rozdział 9	
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe	
– Justyna Maciejczyk, Anna Szelałowska	185
Wprowadzenie	185
9.1. Historyczne uwarunkowania rozwoju kas oszczędnościowo-kredytowych	186
9.2. Prawne uwarunkowania funkcjonowania spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych na polskim rynku finansowym	188

9.3. Rola Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej w systemie SKOK	193
9.4. Gospodarka finansowa spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych	197
9.5. Bezpieczeństwo środków pieniężnych w systemie SKOK	200
9.6. Rozwój polskiego systemu SKOK po 1989 r.	201
Podsumowanie.	213

Rozdział 10

Działalność Bankowego Funduszu Gwarancyjnego na tle rozwiązań systemowych

– <i>Małgorzata Zaleska</i>	215
Wprowadzenie	215
10.1. Geneza powstania systemów gwarantowania depozytów	215
10.2. Modele systemów gwarantowania depozytów	216
10.3. Organizacja i sposoby finansowania działalności systemów gwarantowania depozytów	218
10.4. Zasady gwarantowania depozytów	221
10.5. Działalność pomocowa systemów gwarantowania depozytów	224
10.6. Działalność analityczna systemów gwarantowania depozytów	227
Podsumowanie.	229

Rozdział 11

Krajowa Izba Rozliczeniowa SA jako kluczowy pośrednik rozliczeniowy

w polskim systemie finansowym – <i>Grzegorz Kotliński</i>	231
Wprowadzenie	231
11.1. Miejsce KIR SA wśród podmiotów tworzących infrastrukturę polskiego systemu finansowego i bankowego	232
11.2. Charakterystyka KIR SA jako przedsiębiorstwa	235
11.3. Działalność usługowa KIR SA	242
11.4. Funkcjonowanie systemów rozliczeniowych KIR SA w latach 1993-2006	247
11.5. Działalność KIR SA a wyzwania stawiane rozwojowi obrotu bezzgotówkowego w Polsce	255
Podsumowanie.	258

Rozdział 12

Instytucje ubezpieczeniowe w Polsce – *Renata Pajewska* 261 |

12.1. Podstawowe zasady działalności ubezpieczeniowej	261
12.2. Analiza otoczenia instytucjonalnego	265

12.3. Klasyfikacja ubezpieczeń	267
12.3.1. Podział systemowy na ubezpieczenia gospodarcze i społeczne . . .	267
12.3.2. Podział ze względu na kryterium przedmiotu	268
12.3.3. Podział ze względu na rodzaj zdarzenia losowego	271
12.3.4. Podział ze względu na rodzaj swobody	272
12.3.5. Podział ze względu na zakres terytorialny	273
12.3.6. Podział na ubezpieczenia lądowe i morskie	273
12.3.7. Podział ze względu na podmiot zawierający ubezpieczenie	273
12.3.8. Podział ze względu na formę organizacyjno-prawną	274
12.3.9. Podział ze względu na transfer ryzyka ubezpieczeniowego	274
12.3.10. Ustawowy podział ubezpieczeń	274
12.4. Gospodarka finansowa zakładów ubezpieczeń	275
12.4.1. Przychody zakładu ubezpieczeń	275
12.4.2. Koszty zakładu ubezpieczeń	277
12.4.3. Podstawowe wymagania ustawowe w zakresie prowadzenia gospodarki finansowej	278
12.4.3.1. Środki własne	278
12.4.3.2. Margines wypłacalności	279
12.4.3.3. Kapitał gwarancyjny	280
12.5. Charakterystyka polskiego rynku ubezpieczeń gospodarczych	281
12.5.1. Podmioty operujące na rynku	281
12.5.2. Kapitały zakładów ubezpieczeń	282
12.5.3. Podstawowe wskaźniki opisujące rozwój rynku ubezpieczeń w Polsce na przestrzeni ostatnich lat	285
12.5.3.1. Struktura i dynamika zmian składki przypisanej brutto	285
12.6. Ocena atrakcyjności sektora ubezpieczeń w Polsce	286
12.6.1. Wielkość sektora i jego dynamika	286
12.6.2. Konkurencja na rynku ubezpieczeń	287

Rozdział 13

Pośrednicy ubezpieczeniowi w Polsce – Anna Bera	293
Wprowadzenie	293
13.1. Pośrednictwo ubezpieczeniowe w aspekcie innych typów pośrednictwa . . .	293
13.2. Zakres i regulacja prawna pośrednictwa ubezpieczeniowego	295
13.3. Działalność agencyjna	297
13.4. Działalność brokerska	301
13.5. Dyrektywy Unii Europejskiej a pośrednictwo ubezpieczeniowe	304
Podsumowanie	305

Rozdział 14	
Firmy reasekuracyjne na rynku ubezpieczeniowym – Anna Bera	307
14.1. Pojęcie i regulacja prawna reasekuracji	307
14.2. Ubezpieczenie a reasekuracja	309
14.3. Funkcje reasekuracji	311
14.4. Formy reasekuracji	312
14.5. Rynek reasekuracji	313
Podsumowanie	315
Rozdział 15	
Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny – Marzanna Lament	317
Wprowadzenie	317
15.1. Powstanie Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego i etapy jego rozwoju	318
15.2. Zadania i funkcje Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego	319
15.3. Zasady funkcjonowania Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego	322
15.4. Przychody i koszty Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego	323
Podsumowanie	329
Rozdział 16	
Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA – Jacek Tomaszewski	331
16.1. Historia GPW SA	331
16.2. Organizacja i zasady funkcjonowania GPW SA	336
16.3. System notowań GPW SA i notowane instrumenty	337
16.3.1. Rynek akcji	339
16.3.2. Rynek instrumentów dłużnych	342
16.3.3. Rynek instrumentów pochodnych	343
16.4. Pozostałe funkcje GPW SA	345
Podsumowanie	346
Rozdział 17	
MTS-Centralna Tabela Ofert SA – Krzysztof Borowski	349
Wprowadzenie	349
17.1. Rynek MTS Poland	351
17.1.1. Uczestnicy rynku	351
17.1.2. Transakcje i procedury rozliczeniowe	352
17.1.3. Instrumenty	353

17.2. Rynek Papierów Wartościowych CeTO (regulowany rynek pozagiełdowy) . . .	355
17.3. Regulacje prawne	357
17.4. Indeks Rynku Akcji – ITO	358

Rozdział 18

Giełdy towarowe w Polsce – Krzysztof Borowski.	359
Wprowadzenie	359
18.1. Zadania giełdy towarowej	359
18.2. Rodzaje i podział giełd towarowych	361
18.3. Rodzaje transakcji na giełdach towarowych	363
18.4. Przedmiot transakcji na giełdach towarowych	364
18.4.1. Cel inwestowania na giełdach towarowych	367
18.5. Uczestnicy giełdy	368
18.6. Parkiet giełdy i przebieg sesji	369
18.7. Izba rozrachunkowa	369
18.8. Domy składowe	370
18.8.1. Konosamenty	372
18.9. Akcje giełd towarowych	372
18.10. Giełdy towarowe w Polsce	374
18.10.1. Towarowa Giełda Energii	375
18.10.2. Warszawska Giełda Towarowa	377
18.10.3. Giełdy internetowe	378
18.10.4. Członkowie giełdy	378

Rozdział 19

Instytucje <i>asset management</i> na polskim rynku finansowym	
– Paweł Niedziółka	381
Wprowadzenie	381
19.1. Uwarunkowania regulacyjno-prawne funkcjonowania firm <i>asset management</i> na rynku polskim	382
19.2. Usługi <i>asset management</i> na polskim rynku finansowym	386
19.3. Perspektywy <i>asset management</i> w Polsce	394

Rozdział 20

Domy maklerskie – Marcin Liberadzki	397
Wprowadzenie	397
20.1. Domy maklerskie na giełdzie papierów wartościowych	397

20.2. Domy maklerskie na giełdzie towarowej	401
20.3. Bankowe domy maklerskie	402

Rozdział 21

Fundusze inwestycyjne w Polsce – Katarzyna Gabryelczyk	405
Wprowadzenie	405
21.1. Podstawy prawne działalności funduszy inwestycyjnych w Polsce	405
21.2. Rozwój i struktura podmiotowa rynku funduszy inwestycyjnych w Polsce ...	414
Podsumowanie	424

Rozdział 22

Fundusze <i>venture capital</i> – Sławomir Antkiewicz	427
Wprowadzenie	427
22.1. Istota i definicja funduszy <i>venture capital</i>	428
22.2. Działy gospodarki finansowane przez fundusze	429
22.3. Proces finansowania przy pomocy <i>venture capital</i>	430
22.4. Fundusze <i>venture capital</i> obecne na polskim rynku	432
22.5. Diagnoza rynku	434
22.6. Tworzenie funduszy <i>venture capital</i> w świetle polskiego prawa	435
22.7. Narodowe Fundusze Inwestycyjne jako szczególny przypadek funduszy <i>venture capital</i>	436
22.8. Strategia rozwoju polskiego rynku kapitałowego	439
Podsumowanie	440

Rozdział 23

Fundusze <i>hedgingowe</i> w Polsce – Izabela Pruchnicka-Grabias	443
23.1. Ogólna charakterystyka funduszy <i>hedgingowych</i>	443
23.2. Geneza powstania funduszy <i>hedgingowych</i>	444
23.3. Wyniki funduszy światowych	445
23.4. Fundusze dostępne na polskim rynku	447
23.4.1. Superfund Specjalistyczny FIO	447
23.4.2. Superfund Trend PLUS Powiązany FIO oraz Superfund Trend BIS Powiązany FIO	451

Rozdział 24

Fundusze emerytalne w Polsce – Kamil Liberadzki	455
Wprowadzenie	455

24.1. System ubezpieczeń emerytalnych w Polsce	455
24.2. Otwarte Fundusze Emerytalne oraz podmioty z nimi związane	457
24.3. Polityka inwestycyjna i limity inwestycyjne Otwartych Funduszy Emerytalnych	460
24.4. Wpływ OFE na rynek finansowy w Polsce	463
Podsumowanie	466
Rozdział 25	
Fundusze poręczeń kredytowych w Polsce – Przemysław Pluskota	467
Wprowadzenie	467
25.1. Geneza działalności poręczeniowej	468
25.2. System funduszy poręczeń kredytowych oraz warunki i tryb ich udzielania	470
25.3. Krajowy Fundusz Poręczeń Kredytowych (KFPK)	471
25.4. Fundusz Poręczeń Unijnych (FPU)	475
25.5. Charakterystyka i efekty działalności funduszy poręczeń kredytowych	477
25.6. Beneficjenci działalności funduszy poręczeń kredytowych	485
25.7. Warunki i scenariusze rozwoju działalności poręczeniowej	489
Podsumowanie	493
Rozdział 26	
Fundusze pożyczkowe na polskim rynku finansowym – Przemysław Pluskota ...	495
Wprowadzenie	495
26.1. Istota działalności pożyczkowej	496
26.2. Historia działalności pożyczkowej w Polsce	498
26.3. Warunki i tryb udzielania pożyczek	502
26.4. Działalność funduszy pożyczkowych w Polsce	506
26.5. Beneficjenci działalności pożyczkowej	511
Podsumowanie	517
Rozdział 27	
Firmy leasingowe w Polsce – funkcjonowanie, produkty oraz rynek – Paweł Niedziółka, Mateusz Szczepański	519
Wprowadzenie	519
27.1. Podstawy prawne funkcjonowania firm leasingowych w Polsce po 1989 r.	519
27.2. Typy transakcji leasingowych oferowanych na polskim rynku	524

27.3. Leasing środków transportu, maszyn i urządzeń	
– podstawowe zasady finansowania	526
27.4. Leasing zwrotny nieruchomości	529
27.5. Rynek leasingu w Polsce – stan obecny i perspektywy	535
Podsumowanie.	540

Rozdział 28

Spółki audytorskie i konsultingowe – Szymon Cendal.	541
28.1. Usługi audytorskie a usługi konsultingowe	541
28.2. Struktura rynku usług audytorskich i konsultingowych	545
28.3. Ocena podmiotów działających na rynku usług audytorskich	547
28.4. Nadzór nad podstawową działalnością firm audytorskich	
i konsultingowych	549
28.5. Podmioty korzystające z usług audytorskich i konsultingowych	550
28.6. Rozwój rynku usług audytorskich i konsultingowych	552
28.7. Rola uczestników rynku audytu i konsultingu w świetle skandali	
z nimi związanych.	553

Bibliografia	557
-------------------------------	------------